



Co-funded by
the European Union



ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ 7 ΥΠΟ ΑΠΕΙΛΗ 2023

Το Κονάκι του Γιδά (Ελλάδα) ανάμεσα στα 11 υπό απειλή μνημεία & τόπους πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ευρώπη

Χάγη / Λουξεμβούργο, 25 Ιανουαρίου 2023

Με αφορμή τη 10η επέτειο του προγράμματος «7 Υπό Απειλή» (“7 Most Endangered”), η **Europa Nostra** - η ευρωπαϊκή φωνή της κοινωνίας των πολιτών αφοσιωμένη στην πολιτιστική και φυσική κληρονομιά - και το **Ινστιτούτο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων** μόλις ανακοίνωσαν τους 11 πλέον επαπειλούμενους τόπους πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ευρώπη, όπως συμπεριλήφθηκαν στη βραχεία λίστα για το πρόγραμμα του τρέχοντος έτους.

Τα 11 μνημεία και τόποι πολιτιστικής κληρονομιάς υπό απειλή στην Ευρώπη για το 2023 είναι:

- ο [Κονάκι του Γιδά, Αλεξάνδρεια, ΕΛΛΑΔΑ](#)
- ο [Σιδηροδρομικός Σταθμός Kortrijk, Kortrijk, ΒΕΛΓΙΟ](#)
- ο [Κτήμα και Βασιλικό Μουσείο Mariemont, Morlanwelz, ΒΕΛΓΙΟ](#)
- ο [Μνημειακό Κοιμητήριο Παρτιζάνων, Mostar, ΒΟΣΝΙΑ ΚΑΙ ΕΡΖΕΓΟΒΙΝΗ](#)
- ο [Φρούριο Tchakvinji, Zugdidi, ΓΕΩΡΓΙΑ](#)
- ο [Συγκρότημα του Οίκου των Αδελφών Μοναχών, πρώην μοραβικός οικισμός Kleinwelka, ΓΕΡΜΑΝΙΑ](#)
- ο [Μουσείο Herman Ottó, Miskolc, ΟΥΓΓΑΡΙΑ](#)
- ο [Πάρκο Memento, Βουδαπέστη, ΟΥΓΓΑΡΙΑ](#)
- ο [Πολιτιστικό Τοπίο Paštrovska Gora, ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ](#)
- ο [Πολιτιστικό Τοπίο Sveti Stefan, Paštrovići, ΜΑΥΡΟΒΟΥΝΙΟ](#)
- ο [Νερόμυλοι του Bistrica, Petrovac na Mlavi, ΣΕΡΒΙΑ](#)

Η επιλογή έγινε με βάση την εξαιρετική σημασία και πολιτισμική αξία καθενός από τους τόπους καθώς και με βάση τον σοβαρό κίνδυνο που αντιμετωπίζουν σήμερα. Το επίπεδο εμπλοκής των τοπικών κοινοτήτων και η δέσμευση δημόσιων και ιδιωτικών φορέων για τη διάσωση αυτών των τόπων θεωρήθηκαν κρίσιμες προστιθέμενες αξίες. Ένα άλλο κριτήριο επιλογής ήταν η δυνατότητα αυτών των τόπων να λειτουργήσουν ως καταλύτης για αειφόρο κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη και ως μέσο προώθησης της ειρήνης και του διαλόγου τοπικά, αλλά και στην ευρύτερη περιοχή.

Οι 11 Υπό Απειλή τόποι πολιτισμικής κληρονομιάς συμπεριλήφθηκαν στη βραχεία λίστα από μια διεθνή [Συμβουλευτική Επιτροπή](#), αποτελούμενη από εμπειρογνώμονες που ειδικεύονται στην ιστορία, την αρχαιολογία, την αρχιτεκτονική, τη συντήρηση, την ανάλυση και χρηματοδότηση έργων. Υποψηφιότητες για το Πρόγραμμα «7 Υπό Απειλή 2023» κατατέθηκαν από οργανώσεις-μέλη, συνεργαζόμενες οργανώσεις ή μεμονωμένα μέλη της Europa Nostra από όλη την Ευρώπη, όπως και από μέλη της European Heritage Alliance.

Το «Κονάκι του Γιδά», Αλεξάνδρεια

Το «Κονάκι του Γιδά» στην μικρή πόλη της Αλεξάνδρειας κοντά στη Θεσσαλονίκη είναι ένα ιδιαίτερο δείγμα της όψιμης Οθωμανικής αρχιτεκτονικής της Βόρειας Ελλάδας. Στο παρελθόν υπήρξε εξοχική κατοικία του τοπικού γαιοκτήμονα (τσιφλικά), διοικητικό και κοινωνικό κέντρο της γαιοκτησίας (τσιφλικιού). Το όνομα «Κονάκι του Γιδά» συγκροτείται από τον τουρκικό όρο «konak», που μπορεί να μεταφραστεί ως αρχοντικό και το τοπωνύμιο «Γιδάς» αναφέρεται στο χωριό που υπήρξε η σημερινή πόλη της Αλεξάνδρειας.

Το «Κονάκι του Γιδά» πιθανότητα κατασκευάστηκε στις αρχές του 20ού αιώνα, το ύψος του μπορεί να ενταχθεί στην εποχή του Οθωμανικού Εκσυγχρονισμού και επιδεικνύει τις ικανότητες Βαλκάνιων περιπλανώμενων τεχνιτών. Τα χαρακτηριστικά αυτά έγκεινται στον κλειστό εξώστη (σαχνισί) και στη συμμετρική διάρθρωση της πρόσοψης και της κάτοψης. Οι κατασκευαστικές τεχνικές είναι επίσης πολύ σημαντικές για την ιστορία της νότιο-ανατολικής ευρωπαϊκής οικοδομικής τέχνης, καθώς στο κονάκι εφαρμόστηκε ένας σύνθετος συνδυασμός υλικών και τεχνικών, όπως ωμές πλίνθοι, τούβλα, ξύλινα πλαίσια με επικάλυψη σανίδων ή επιχρίσματος.

Το «Κονάκι του Γιδά» είναι ένα δείγμα της κληρονομιάς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στη νότιο-ανατολική Ευρώπη, που συνδέει το παρελθόν πολλών Οθωμανικών και Ευρωπαϊκών οικισμών και κοινοτήτων της υπαίθρου. Γι' αυτό η αποκατάσταση και αξιοποίηση του Κονακιού του Γιδά μπορεί να αποτελέσει ένα κέντρο ανάπτυξης της αγροτικής αυτής πόλης και παράδειγμα «ενεργοποίησης» και άλλων μνημείων της υπαίθρου.

Το 1912, η Αλεξάνδρεια (τότε Γιδάς) εντάχθηκε στο «Βασίλειο της Ελλάδος». Το «Κονάκι του Γιδά» σύντομα αποτέλεσε την κατοικία και ιατρείου του γιατρού της περιοχής. Ωστόσο, από τη δεκαετία του 1970, το κτίριο κατα κύριο λόγο έμεινε ακατοίκητο και σταδιακά μετατράπηκε σε ερείπιο.

Κατά τη διάρκεια των 40 χρόνων εγκατάλειψης, δεν υπήρξε καμία προστασία ή άλλη επέμβαση συντήρησης του κονακιού. Κάποια στιγμή, ένα σημαντικό τμήμα του κατέρρευσε. Έκτοτε, προοδευτικά αποσυντίθεται. Το υπολειπόμενο τμήμα της στέγης προστατεύει την ξύλινη δομή του κτιρίου, που με τη σειρά της αποτρέπει την ολική κατάρρευσή του. Παρόλα αυτά, η στέγη χρήζει προστασίας, ώστε να αποφευχθεί περαιτέρω βλάβη της υπόλοιπης κατασκευής από τα καιρικά φαινόμενα. Καθιζήσεις του εδάφους μπορούν πρόσθετα να προκαλέσουν βλάβες στη βάση του κτιρίου, ενώ υπάρχουν αρκετές επικίνδυνες ρωγμές σε όλη την κατασκευή.

Με στόχο την προστασία του μνημείου, η τοπική κοινότητα ένωσε τις δυνάμεις της με τον Δήμο Αλεξάνδρειας, το τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, τοπικούς εξειδικευμένους επαγγελματίες σε πεδία συναφή με την πολιτισμική κληρονομιά και τις αναπτυξιακές πρακτικές και την Ελληνική Εταιρεία Περιβάλλοντος και Πολιτισμού, αντιπρόσωπο της Europa Nostra στην Ελλάδα. Η υποψηφιότητα για το 7 Most Endangered Programme 2023 κατατέθηκε από το Νέο Μέλος (Young Member) της Europa Nostra, κ. Γιώργο Μερτζανίδη.

Η Συμβουλευτική Επιτροπή του προγράμματος «7 Υπό Απειλή» δήλωσε: *«Κατασκευασμένο από τον Οθωμανό διοικητή της περιοχής και συνδεδεμένο με ιστορικά γεγονότα των Βαλκανικών Πολέμων, το Κονάκι του Γιδά εμφανίζει σήμερα σημαντικές βλάβες και φθορές, διατηρεί ωστόσο όλα τα αρχικά χαρακτηριστικά του και η αποκατάστασή του είναι ακόμα εφικτή. Η τυπολογία του κτιρίου είναι σημαντική δεδομένου ότι μεγάλος αριθμός παρόμοιων κτιρίων έχει καταστραφεί και η τοποθεσία του στον αστικό ιστό της περιφερειακής πόλης μπορούν να το καταστήσουν τοπόσημο και τμήμα της καθημερινής πολιτιστικής δραστηριότητας. Τοπικοί παράγοντες και η κοινότητα, πολιτισμικά σωματεία και οι ιδιοκτήτες προσπαθούν όσο μπορούν να χρησιμοποιείται ο περιβάλλον χώρος του κτιρίου, ώστε να παραμένει ενεργό κομμάτι της καθημερινότητας της τοπικής κοινωνίας. Η αποκατάσταση του «Κονακιού του Γιδά», εκτός από διάσωση ενός σημαντικού μνημείου, θα προσέφερε επίσης στην πόλη έναν ιστορικό τόπο που θα τεκμηρίωνε το Οθωμανικό στοιχείο, που αποτελεί τμήμα της τοπικής πολιτισμικής ταυτότητας.»*

Ο Εκτελεστικός Πρόεδρος της Europa Nostra, Prof. Dr. **Hermann Parzinger**, δήλωσε: *«Αυτή η βραχεία λίστα καλύπτει ένας μεγάλο εύρος μνημείων και τόπων πολιτισμικής κληρονομιάς που αντιμετωπίζουν σοβαρές απειλές διαφόρων τύπων. Οι τοπικές κοινότητες και οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι απόλυτα προσηλωμένες στη διατήρηση αυτών των εξαιρετικών δειγμάτων της κοινής μας κληρονομιάς, αλλά χρειάζονται ευρύτερη υποστήριξη. Γι' αυτό καλούμε τοπικούς, περιφερειακούς, εθνικούς και ευρωπαϊκούς φορείς, τόσο δημόσιους όσο και ιδιωτικούς, να ενώσουν τις δυνάμεις τους με την Europa Nostra και το δίκτυο των μελών και συνεργατών, ώστε να διασφαλιστεί ένα βιώσιμο μέλλον για τους τόπους και τα μνημεία της βραχείας αυτής λίστας.»*

Η τελική λίστα των «7 Υπό Απειλή» μνημείων και τόπων πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ευρώπη για το 2023 θα ανακοινωθεί τον Απρίλιο.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Europa Nostra

Joana Pinheiro
Συντονίστρια Επικοινωνίας
E. jr@europanostra.org; T. +31 6 34 36 59 85
Αντιγόνη Μιχαήλ
Συντονίστρια Προγράμματος 7 Υπό Απειλή
E. am@europanostra.org; T. +31 (0) 70 302 40 51

Ινστιτούτο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Bruno Rossignol, bruno.rossignol@eib.org
T. +352 43 797 07 67; M. +352 621345 862

Γιώργος Μερτζανίδης
E. merggio@gmail.com
T. +30 697 876 28 37

ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

Για κάθε τόπο ή μνημείο της βραχείας λίστας:

[Information and experts' comments](#)
[Photos & e-banners](#) & [video](#) (in high resolution)

[Δελτία τύπου σε διάφορες γλώσσες](#)

www.7mostendangered.eu
www.europanostra.org

<http://institute.eib.org>

<https://iasff.gr>

Πρόγραμμα «7 Υπό Απειλή»

Το πρόγραμμα [«7 Υπό Απειλή»](#), που γιορτάζει φέτος τη 10η επέτειό του, διοργανώνεται από την [Europa Nostra](#) σε συνεργασία με το [Ινστιτούτο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων](#). Έχει επίσης την υποστήριξη του προγράμματος [Creative Europe/Δημιουργική Ευρώπη](#) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Από το 2013 το πρόγραμμα αποτελεί τμήμα της εκστρατείας της κοινωνίας των πολιτών για τη διάσωση της απειλούμενης Ευρωπαϊκής κληρονομιάς. Αυξάνει την ευαισθητοποίηση, προετοιμάζει ανεξάρτητες αξιολογήσεις και προτείνει συστάσεις/ενέργειες για δράση. Επίσης παρέχει μια χορηγία €10 000 σε κάθε επιλεγμένο τόπο, ώστε να συνδράμει στην εφαρμογή μιας συμφωνημένης δράσης που θα συμβάλλει στη διάσωση του επαπειλούμενου τόπου. Η καταχώριση ενός τόπου ως απειλούμενου συχνά λειτουργεί ως καταλύτης και κίνητρο για την κινητοποίηση της απαραίτητης δημόσιας ή ιδιωτικής υποστήριξης, συμπεριλαμβανομένης και της χρηματοδότησης

Ο Εκτελεστικός Πρόεδρος της Europa Nostra, Prof. Dr. **Hermann Parzinger**, δήλωσε: «Το πρόγραμμα «7 Υπό Απειλή», που φέρνει κοντά τους ειδικούς στην πολιτισμική κληρονομιά και τη συνηγορική δράση της Europa Nostra και τις τεχνικές εκτιμήσεις και την οικονομική εξειδίκευση της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, γιορτάζει φέτος τη 10η επέτειό του. Εκ μέρους της Europa Nostra, θα ήθελα να ευχαριστήσω την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και το Ινστιτούτο της, όπως και τους ειδικούς, επαγγελματίες και εθελοντές για την σημαντική συμβολή τους στη διάσωση της απειλούμενης πολιτισμικής κληρονομιάς μέσα από αυτό το καθόλα ουσιαστικό πρόγραμμα».

Η διευθύντρια του Ινστιτούτου της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, **Shiva Dustdar**, είπε: «Το Ινστιτούτο της ΕΤΕ είναι περήφανο που συμβάλλει στη διαφύλαξη της απειλούμενης πολιτισμικής κληρονομιάς μέσα από το πρόγραμμα «7 Υπό Απειλή» στην μακρά συνεργασία μας με την Europa Nostra. Εδώ και δέκα χρόνια, αυτό το καταλυτικό πρόγραμμα έχει διευκολύνει τη μεταφορά τεχνογνωσίας και εμπειρίας μεταξύ διαφορετικών εταιρών και χωρών. Είναι καινοτόμο στη μορφή του, χρήσιμο στο σκοπό του και δείχνει τη συνεκτική δύναμη της πολιτισμικής κληρονομιάς που συνδέει τους Ευρωπαίους και τις κοινότητές τους».

Europa Nostra

Η [Europa Nostra](#) είναι η ευρωπαϊκή φωνή της κοινωνίας των πολιτών που υπερασπίζεται τη διαφύλαξη και την ανάδειξη της πολιτισμικής και φυσικής κληρονομιάς. Είναι μια πανευρωπαϊκή ομοσπονδία Μη-Κυβερνητικών Οργανώσεων που δραστηριοποιούνται στον χώρο της πολιτιστικής κληρονομιάς. Στηρίζεται από ένα ευρύ δίκτυο δημόσιων φορέων, ιδιωτικών εταιρειών και φυσικών προσώπων, που καλύπτει περισσότερες από 40 χώρες. Αναγνωρίζεται ως το μεγαλύτερο και πιο αντιπροσωπευτικό δίκτυο πολιτισμικής κληρονομιάς στην Ευρώπη, διατηρώντας στενές σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση, το Συμβούλιο της Ευρώπης, την UNESCO και άλλους διεθνείς φορείς. Η Europa Nostra, που ιδρύθηκε το 1963, γιορτάζει φέτος την 60η επέτειό της.

Η Europa Nostra πραγματοποιεί εκστρατείες για τη διάσωση των απειλούμενων μνημείων, τοποθεσιών και τοπίων της Ευρώπης, ιδίως μέσω του Προγράμματος “7 Most Endangered” / «7 Υπό Απειλή» . Γιορτάζει την αριστεία μέσω των [«Ευρωπαϊκών Βραβείων Πολιτισμικής Κληρονομιάς / Βραβείων Europa Nostra»](#). Η Europa Nostra συμβάλλει ενεργά στον καθορισμό και την εφαρμογή ευρωπαϊκών στρατηγικών και πολιτικών που σχετίζονται με την κληρονομιά, μέσω ενός συμμετοχικού διαλόγου με τα Ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και το συντονισμό της [European Heritage Alliance](#).

Η Europa Nostra είναι μεταξύ των επίσημων εταίρων της πρωτοβουλίας [New European Bauhaus](#) που αναπτύχθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και είναι η περιφερειακή συμπρόεδρος του [Climate Heritage Network](#) για την Ευρώπη και την Κοινοπολιτεία Ανεξάρτητων Κρατών.

Ινστιτούτο Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων

Το [Ινστιτούτο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων](#) (ETE-I) ιδρύθηκε στο πλαίσιο του Ομίλου ΕΤΕπ (Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων) για να προωθήσει και να υποστηρίξει κοινωνικές, πολιτιστικές και ακαδημαϊκές πρωτοβουλίες με τους Ευρωπαϊκούς ενδιαφερόμενους φορείς και το ευρύτερο κοινό. Αποτελεί βασικό πυλώνα της πολιτικής του Ομίλου [ΕΤΕπ](#) για την ενεργή συνεργασία με τις κοινότητες και τους πολίτες. Περισσότερες πληροφορίες στο <http://institute.eib.org>.

Creative Europe

Η [Creative Europe / «Δημιουργική Ευρώπη»](#) είναι το πρόγραμμα της ΕΕ που υποστηρίζει τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αυξήσουν τη συμβολή τους στην κοινωνία, την οικονομία και το περιβάλλον διαβίωσης της Ευρώπης. Με προϋπολογισμό 2,4 δισεκατομμυρίων ευρώ για το 2021-2027, υποστηρίζει οργανώσεις στους τομείς της πολιτιστικής κληρονομιάς, των παραστατικών τεχνών, των καλών τεχνών, των διεπιστημονικών τεχνών, των εκδόσεων, του κινηματογράφου, της τηλεόρασης, της μουσικής και των βιντεοπαιχνιδιών, καθώς και δεκάδες χιλιάδες καλλιτέχνες, επαγγελματίες από τον χώρο του πολιτισμού και του οπτικοακουστικού τομέα.